

Навчально-методична картка заняття № 36

Предмет: Бухгалтерський облік

Тема заняття: Оцінка господарських засобів в бухгалтерському обліку.

Мета заняття:

навчальна – формування системи знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.

розвиваюча – Розвивати вміння аналізувати отримані дані, формувати професійні вміння, навички

виховна – Мотивувати необхідність знань бухгалтерського обліку **методична** – Методика роботи з роздатковим матеріалом, підручником, інструкціями, структурно-логічними схемами, опорними конспектами.

Вид заняття: Лекція

Тип заняття: Інформаційна лекція

Міжпредметні зв'язки: Економіка підприємства, Політична економія, Фінансовий облік, Основи аудиту

Забезпечення заняття: Роздатковий матеріал

Література: [3], с.49-65; [4], с.367

Зміст заняття

№	Елементи заняття
I.	Організаційний момент (перевірка присутності, відповіді на питання студентів).
II.	Мотивація навчальної діяльності Початкова мотивація навчальної діяльності. Бесіда, розповідь.
III.	Актуалізація опорних знань Тестування, опитування
IV.	Сприйняття й засвоєння нових знань 1. Оцінка як елемент методу бухгалтерського обліку 2. Принципи оцінки
V.	Систематизація й узагальнення вивченого <u>Бесіда і опитування студентів:</u> 1. Дайте визначення оцінки. 2. Принципи оцінки.
VI.	Підсумок заняття. Рефлексія Рефлексивна бесіда (з використанням раніше згадуваних запитань).
VII.	Домашнє завдання: скласти конспект з СРС: 1. Принципи оцінки господарських засобів. Література: [3], с.49-65; [4], с.367

Тема 8. Принципи обліку господарських процесів

I. Організаційний момент

(перевірка присутності, відповіді на питання студентів)

II. Мотивація навчальної діяльності

Початкова мотивація навчальної діяльності. Бесіда, розповідь

III. Актуалізація опорних знань

Бесіда і опитування студентів:

1. Що розуміють під формою бухгалтерського обліку?
2. Зробіть порівняльний аналіз форм бухгалтерського обліку.
3. Дайте визначення форми бухгалтерського обліку.
4. Вимоги, яким повинна відповідати будь — яка форма бухгалтерського обліку.
5. Назвіть сучасні форми бухгалтерського обліку, що застосовуються на підприємствах і в організаціях.
6. Порядок ведення бухгалтерського обліку за меморіально-ордерною формою. Основні її переваги і недоліки.
7. Порядок ведення бухгалтерського обліку за формою Журнал — головна. Основні її переваги і недоліки.
8. Порядок ведення бухгалтерського обліку за журнально-ордерною формою. Основні її переваги і недоліки.
9. Спрощена форма бухгалтерського обліку, її варіанти.
10. Облікові реєстри, які використовуються для обліку малими підприємствами.
11. Автоматизована (комп'ютерна) форма бухгалтерського обліку.

IV. Сприйняття й засвоєння нових знань

1. Оцінка як елемент методу бухгалтерського обліку
2. Принципи оцінки

Нормативні та регулюючі документи

1. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16 липня 1999 р. № 996-XIV.
2. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22 травня 1997 р. № 283/97-ВР зі змінами і доповненнями.
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і

організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291.

5. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку: 3 "Звіт про фінансові результати", 5 "Звіт про власний капітал", 9 "Запаси", 10 "Дебіторська заборгованість", 11 "Зобов'язання", 15 "Дохід", 16 "Витрати".

1. Оцінка як елемент методу бухгалтерського обліку

Бухгалтерський облік нерідко називають вартісним, підкреслюючи те, що в цьому обліку відображаються лише такі об'єкти, які мають вартісну оцінку. Саме застосування вартісної оцінки дає можливість зіставити та узагальнити різноманітні засоби та економічні явища, порівняти витрати підприємства з виручкою, виявити результати його роботи. Отже, такі важливі економічні показники, як собівартість, прибуток, рентабельність базуються на вартісній оцінці. З цією метою використовуються такі елементи методу бухгалтерського обліку як оцінка і калькуляція.

Оцінка — це спосіб вираження за допомогою грошового вимірника наявності та руху господарських засобів.

Математичне вираження цього способу є таким:

Кількість • Ціна за одиницю = Вартість У діяльності підприємства виділяють: купівельну вартість — вартість, за якою підприємство придбало товарно-матеріальні та інші цінності;

продажну вартість — вартість, за якою воно реалізовує (продає)товар;

собівартість готової продукції або послуг — суму виробничих та інших витрат на виготовлення конкретної продукції на конкретному підприємстві.

Оцінка є складовим елементом методу бухгалтерського обліку і не тільки тісно пов'язана з усіма іншими елементами, але є передумовою їхнього функціонування. Так, складання балансу передбачає обов'язкову умову застосування грошового вимірника, тобто грошову оцінку засобів. У свою чергу, відображення операцій у відповідних документах, на рахунках, проведення інвентаризації та складання звітності неможливе без їхнього вимірювання, узагальнення та підрахунку у грошовому вираженні.

Оцінка різних об'єктів обліку — активів, зобов'язань, капіталу, господарських процесів — визначається у відповідних стандартах бухгалтерського обліку. Для кожного виду активів, як правило, зазначається декілька ситуацій, в яких здійснюється оцінка активів: оцінка при придбанні (виготовленні), оцінка при вибутті, оцінка на дату балансу (на кінець звітного періоду). Оцінка придбання здійснюється за первісною вартістю, яка, як правило, є історичною (фактичною) собівартістю активу, за якою він зараховується на баланс підприємства. Оцінка за справедливою вартістю — сума, за якою

можна здійснити обмін активу або оплату зобов'язання в результаті операції між зацікавленими та незалежними сторонами. Вона застосовується в таких випадках як безоплатне одержання активів, внесення активів до статутного капіталу (за умови погодження вартості з засновниками), обмін активами та інше.

Концептуальна основа складання та подання фінансових звітів міжнародних стандартів бухгалтерського обліку містить таке формулювання оцінки: це процес визначення грошових сум, за якими мають визнавати і відображати елементи фінансових звітів у балансі та звіти про прибутки і збитки. Тому бухгалтерський облік має забезпечити реальну, фактичну картину наявності господарських засобів і стану господарських процесів.

Таким чином, грошова оцінка є самою суттю бухгалтерського обліку. Від її обґрунтованості та правильного застосування залежить об'єктивність характеристики наявних ресурсів та ефективності їх використання, точність визначення результатів роботи кожного підприємства. Досягнення цього забезпечується дотриманням найважливіших принципів оцінки — її реальності та однаковості.

2. Принципи оцінки

Реальність оцінки відображає відповідність грошового виразу вартості об'єкта затратам живої та уречевленої праці, вкладеної в нього. З цією метою всі натуральні та трудові показники переводять у грошові за допомогою діючих цін, розцінок та інших атрибутів. Відтак реальність оцінки передбачає своєчасну та належним чином обґрунтовану калькуляцію собівартості виготовленої продукції. Чинними положеннями про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні, які є обов'язковими для всіх підприємств та установ, передбачено, що для відображення в бухгалтерському обліку та звітності майно та господарські операції оцінюються в національній грошовій одиниці України — гривні, підсумовуванням проведених витрат.

Записи у бухгалтерському обліку за валютними рахунками підприємства чи установи, а також за операціями в іноземній валюті, здійснюються також у національній грошовій одиниці

України в сумах, які визначаються перерахунком іноземної валюти за курсом Національного банку України, що діє на дату здійснення операцій.

Принцип однаковості оцінки полягає в тому, що на всіх підприємствах протягом тривалого періоду однакові засоби мають однаковий порядок оцінки, який регулюється органами, що здійснюють керівництво бухгалтерським обліком. В основу оцінки засобів підприємств України покладено їх фактичну собівартість. Так, названими положеннями

передбачено, що капітальні вкладення (витрати, спрямовані на придбання, створення основних засобів) та фінансові вкладення оцінюються за фактичними витратами. Основні засоби, нематеріальні активи та малоцінні і швидкозношувані предмети оцінують також за фактичними витратами на їх придбання, доставку і встановлення, відображаючи окремо суму їх зносу. Такий порядок дає можливість будь-коли визначити залишкову (реальну) вартість цих об'єктів як різницю між початковою їхньою вартістю та сумою нарахованого зносу.

Товари в торговельних підприємствах обліковуються за цінами продажу. Різниця між купівельною вартістю та вартістю за цінами продажу відображається у звітності як окрема стаття. Окремо відображаються також витрати із завезення товарів й залишок нереалізованої їхньої частини. Отже, в кінцевому рахунку відображається фактична вартість товарів за її складовими частинами.

Сировина і матеріали, паливо, запасні частини та інші виробничі запаси, а також вироблена готова продукція оцінюються за їхньою фактичною собівартістю. Проте в поточному обліку їх відображають або за встановленими умовними, внутрігосподарськими обліковими цінами, або за плановою собівартістю з обов'язковим відображенням окремо транспортно-заготівельних витрат чи відхилення фактичної собівартості від планової.

Отже, застосування в поточному обліку таких умовних цін з метою спрощення облікового процесу та одержання додаткової облікової інформації в будь-якому разі передбачає обов'язкове доведення оцінки названих об'єктів до їхньої фактичної собівартості. Такий порядок до певної міри є вимушеним, оскільки фактичну вартість цих об'єктів можна визначити лише в кінці місяця.

Розрахунки з дебіторами та кредиторами відображаються кожною стороною у власній звітності в сумах, що впливають з бухгалтерських записів і визнаються нею правильними. Слід зазначити, що за умов ринкової економіки застосовується багато методів оцінки засобів підприємства: за первісною вартістю, за собівартістю, за ринковими цінами, за найменшою оцінкою та ін. Але за всіх обставин оцінка засобів підприємства має відповідати вимогам бухгалтерської звітності.

Виходячи з принципів реальності та однаковості оцінки за умов інфляції, відповідні засоби підлягають переоцінці, яка проводиться у встановленому для всіх підприємств єдиному порядку. Завдяки цьому досягається реальність оцінки засобів підприємства на кожний момент його функціонування.

Водночас матеріальні ресурси, на які ціна продажу зменшилась, або ресурси застарілі чи такі, що втратили первісну якість, оцінюються за ціною можливої

реалізації. Коли ця ціна стає нижчою за їхню первісну вартість, то різницю відносять на фінансові результати.

Це і є прикладом застосування методу найменшої оцінки, спрямованої на реальне оцінювання наявних засобів підприємства.

V. Систематизація й узагальнення вивченого

Бесіда і опитування студентів:

1. Дайте визначення оцінки.
2. Охарактеризуйте принципи оцінки.

VI. Підсумок заняття. Оцінювання студентів.

VII. Домашнє завдання:

скласти конспект з СРС:

1. Принципи оцінки господарських засобів.

Література: [3], с.49-65; [4], с.367